

De spirituele dimensie van de homeopathie

Fernand Debats
arts voor homeopathie

Mens en ziekte

Spiritualiteit gaat over wat een mens werkelijk is, wat er meer is dan een lichaam en wat daar de betekenis van is. Homeopathie is een geneesmethode en je zou kunnen denken dat die zich dus bezighoudt met ziekten en de genezing daarvan. Maar zo kun je dat niet zeggen. Homeopathie houdt zich bezig met zieke mensen en zieke mensen zijn méér dan alleen hun lichaam. Mensen vragen me wel eens: 'Wat kun je nu allemaal homeopathisch behandelen?' Daar kan ik eigenlijk geen antwoord op geven. Er is een betere vraag: 'Wie kun je homeopathisch behandelen?' En het woordje 'wie' verwijst naar een persoon, een individu, een eenmalige mens, iemand die zichzelf 'ik' noemt, die zich in het hier-en-nu bevindt en geconfronteerd wordt met problemen in de voortgang van zijn leven door klachten of ziekten of onwelzijn. Daarmee houdt de homeopathie zich bezig.

Spiritualiteit is dan ook eigen aan de homeopathie. In dit artikel zal ik verduidelijken hoe dat in de praktijk van de behandeling zijn toepassing vindt.

Materie en leven

Ons lichaam bestaat uit materie, iets dat je beet kan pakken, maar er is natuurlijk meer, anders zou die materie niet functioneren, een mens zou niet leven. Zodra een mens alleen nog maar uit stof bestaat leeft hij niet meer en vergaat. Stof op zichzelf doet niets. Aristoteles constateerde al meer dan 2000 jaar geleden: 'Het brons veroorzaakt niet zichzelf een standbeeld te zijn'. En een standbeeld is nog lang geen levend wezen. Er is dus ook iets dat maakt dat die materie funktioneert, dat er 'leven' in komt. In de homeopathie sprak men ten tijde van Hahnemann¹ simpelweg van 'levenskracht'. *Om de eigentijdse ontwikkelingen van de homeopathie te kunnen volgen, is het nodig meer niveaus te onderscheiden dan de twee 'materie' en 'leven'.* Ik neem er voor het gemak vier; dat is te overzien en maakt alles duidelijk wat nodig is. Je hebt dus de materiële laag, de stof, de atomen en moleculen waaruit een lichaam nu eenmaal opgebouwd is. Vervolgens het niveau van de functie: de laag waar organen samen een funktionerend organisme vormen, een plant, dier, mens. Deze laag heeft de mens met planten en dieren gemeen. De mens heeft nog een hoger niveau, namelijk waar hij betekenis kan geven aan de dingen, dat kunnen planten en dieren niet. Het is voor ons mensen zelfs heel moeilijk gebeurtenissen géén betekenis te geven. En voor alle gebeurtenissen waarvoor we geen betekenis kunnen vinden gebruiken we het woord 'toeval' bij wijze van verklaring.

Toeval en bestemming

Nu is het woord toeval problematisch. Dat kunnen we als volgt inzien. Laten we de ontwikkeling van de wereld en de mensheid, de evolutie, eens bekijken. Je kunt er op twee manieren tegenaan kijken. De eerste manier is als volgt: er is ooit een oerknal geweest... en toen zijn in de oersoep toevallig eiwitten ontstaan en uit die eiwitten zijn toevallig eencellige organismen ontstaan en die kwamen toevallig ertoe zich tot meercellige organismen samen te voegen en toen zijn de planten toevallig ontstaan en daarna toevallig de dieren en toen toevallig de mensen en die hebben toevallig een bewustzijn gekregen, waarmee ze tijd en plaats kunnen overschrijden, waarmee ze onderscheid maken tussen goed en kwaad en waarmee ze kunstwerken kunnen maken waar ze van kunnen genieten...

De tweede manier is als volgt: alles is niet toevallig ontstaan, en als het niet toevallig is ontstaan, dan zit er iets achter, dan heeft het een betekenis.

Nu is het niet eerlijk om een deel van alles wat er bestaat en gebeurt een betekenis te geven en de rest, die we niet begrijpen, aan het toeval toe te schrijven. Dat is hinken op twee gedachten. Ofwel alles heeft een betekenis, ofwel niets heeft een betekenis. *Ik persoonlijk ben ervan overtuigd dat alles een betekenis heeft, ook wat we niet begrijpen of nog niet kunnen begrijpen.* Het zou ook kunnen zijn dat er stukken van de werkelijkheid om ons heen zijn, die je helemaal niet kunt begrijpen. Stukken werkelijkheid die je helemaal niet met je verstand kunt benaderen. Maar dan kun je nog steeds niet zomaar zeggen dat die geen betekenis hebben. Ik ga daarop hieronder nader in.

Als alles een betekenis heeft, dan moet het ook ergens toe leiden, want wat heeft het anders te betekenen. Dat wat er is, heeft dus een bestemming. Of we dat nu kunnen bevatten of niet.

---

¹ Samuel Hahnemann (1755-1843) Saxisch arts en chemicus, ontdekker van de principes waarop de homeopathie berust,

afbeelding 1

bestaanswijze	werkingsgebied	uitingsvorm	therapie-doel
bestemming	verhouding tot het Zelf, levensintentie	levensloop	verhelderen levensthema's
betekenis	verhouding ik-de ander	gedrag	gemoedssymptomen
functie	oraan, organisme, reflex, instinct	symptoomkenmerken	klinisch-nosologische ziektebeelden
materie	structuur, cel, weefsel	weefselbeschadiging of structuurverandering	gericht op de laesie

Ziekte uit zich op alle niveaus

Al deze vier niveaus samen maken een mens tot mens. En op al deze niveaus kan menselijk lijden zich uiten. De materie van ons lichaam kan kapot gaan of zijn samenhang verliezen. Als je je stoot krijg je een blauwe plek. Vanuit het hogere niveau wordt dat hersteld: een blauwe plek wordt hersteld en opgeruimd omdat het niveau van de functie dat kan regelen. Als je niet zou leven, zou die blauwe plek niet weggaan. Voorwerpen kunnen dan ook niet ziek zijn, een stoel kan niet ziek zijn, hoogstens kapot of beschadigd, maar niet ziek. Op dezelfde manier als de materie hersteld wordt vanuit de functie, zo worden stoornissen in de functie geregeld vanuit de betekenis. Er zijn mensen die maagpijn krijgen van ergernis; en het gekke is dat ze zich ergeren aan dingen waar een ander zijn schouders over ophaalt. Het hangt er maar net vanaf welke betekenis je een voorval geeft. Wanneer zo iemand leert 'ergerniswekkende situaties' te relativiseren heeft hij ineens geen maagpijn meer. *Doordat er in je bewustzijn een verandering optreedt, gaat je lichaam anders reageren.* Stoornissen in de betekenisgeving worden hersteld vanuit het besef een bestemming te hebben. Je kent vast wel die verhalen van mensen die ernstig ziek zijn, maar die zichzelf nog een taak stellen, die hun leven een nieuwe bestemming geven: ik wil mijn kleinkind zien opgroeien, ik wil mijn zaak nog aan mijn kind over kunnen dragen, ik wil mijn moeder verplegen tot haar dood, ik wil in deze wereld God nog ontmoeten... Mensen die op deze manier hun leven een duidelijke bestemming geven, brengen ook een verandering aan in hun bewustzijn, ze beïnvloeden bewust hun levensloop. Ze leven dan vaak veel langer en meestal ook gelukkiger dan de medische wetenschap voor mogelijk had gehouden. Bestemming heeft dus zeggenschap over betekenis en over functie en over materie. De medische wetenschap kan dat niet verklaren.

Homeopathie: patroonherkenning

Er is dus een samenhang tussen deze vier niveaus. Met een voorbeeld laat zich verduidelijken wat het principe achter deze samenhang is. Stel je voor dat je auto op de overweg ineens blijft staan en je ziet een trein naderen. Op dat moment word je lijkbleek (materie, weefsel), je hart slaat over (functie, organisme), je springt uit je auto (betekenis,gedrag) en je denkt: 'ik ben er geweest.' (Bestemming, levensloop). Je kan hierbij niet zeggen dat het ene fenomeen het andere veroorzaakt. Het gebeurt allemaal tegelijk en het vormt een patroon. Als je dit patroon als begrijpende buitenstaander zou observeren, zou je de situatie daaruit kunnen afleiden: lijkbleek, hart slaat over, wegreppen en denken 'ik ben er geweest', hier is iemand zich doodgeschrokken.

Kortom uitingsvormen in verschillende zijnslagen kunnen in onderlinge samenhang optreden en vormen patronen die herkenbaar en interpreteerbaar zijn.

Het ordenen in patronen vindt in de homeopathie op deze verschillende niveaus volgens verschillende principes plaats. Het onderste niveau is het niveau, waar je een middel kan kiezen op basis van een een-op-een verband. Enkele voorbeelden: bij kneuzingen hoort Arnica, bij verstuikingen Ledum, bij insectensteken Apis, bij huidonreinheden Calendula. Dit is een koppeling van weefsel of orgaan met een middel. Het therapiedoel is hier orgaangericht. (afbeelding 1 kolom D)

Een niveau hoger worden de symptomen gekozen op basis van de reactie van het organisme. Er zijn mensen die geen vochtig weer verdragen, dan krijgen ze spierpijn. Andere mensen krijgen bij vochtig weer last van hun blaas. Er zijn mensen die pijnen als stekend ervaren, andere als brandend of kloppend. Het komt voor dat iemand blijvend klachten heeft t.g.v. een voorval, slapeloos sinds mijn moeder overleden is. Het therapiedoel is hier gericht op klinische diagnoses, blaasontsteking, slapeloosheid, bronchitis, menstruatiepijn etc.

Patroonherkenning berust op systeemdenken

Clemens Maria von Boenninghausen (1785-1864) heeft deze symptoomindeling ontworpen naar analogie van een plantenflora (hij had als hobby botanie). Een symptoom is volgens deze techniek volledig, als de volgende kenmerken ervan beschreven zijn: de lokalisatie (spier, blaas), de sensatie (brandend, stekend etc.), de zgn. modaliteiten, dat zijn omstandigheden waardoor een klacht erger of beter wordt (verergering door vochtig

weer), de aanleiding (overlijden moeder) en tenslotte zijn er nog de begeleidende symptomen, bv. bij hoofdpijn altijd koude voeten krijgen. Nog een voorbeeld van een volledig symptoom. Stekende pijn in de linker elleboog, ontstaan na te zwaar tillen, die uitstraalt naar de hand, verergerd door strekken van de arm, gepaard gaande met kippevel op de bovenarm en een gevoel van verslagenheid erbij. Deze kenmerken zijn per homeopathisch middel anders en oneindig variabel. Ter oriëntatie, er zijn momenteel ca. vierduizend middelen in gebruik. Deze manier van middelkeuze wordt aangeduid met de term 'klinische homeopathie', omdat als therapiedoel het klinische ziektebeeld gekozen wordt.

Het herkennen van patronen vereist een andere mentale activiteit dan het opsporen van oorzaak-gevolg verbanden, nl het synthetisch denken ofwel systeemdenken. De verschillen tussen het causaal-analytische denken, dat berust op het opsporen van oorzaken als verklaring voor gebeurtenissen, en het systeemdenken liggen ten grondslag aan de 'eeuwige' controversen tussen de reguliere geneeskunde en de homeopathie. Ik ga daar hier niet op in, maar verderop in dit artikel zul je er een idee van krijgen hoe het systeemdenken verschilt van het reguliere denken.

Om inzicht te krijgen in de manieren waarop patronen herkenbaar worden op de twee bovenste niveaus - betekenis en bestemming - is het nodig eerst een idee te hebben van het mensbeeld, waarvan de homeopathie uitgaat. Ik neem daarvoor als uitgangspunt de Jungiaanse psychologie.

Jung: vier manieren om de werkelijkheid om ons heen te benaderen

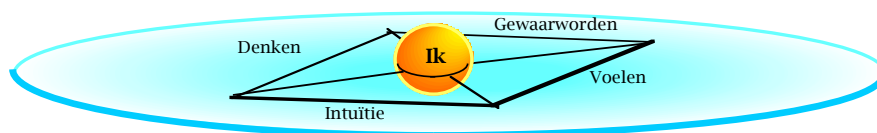
Nu je dit leest denk je er wellicht over na wat hierboven gezegd is en probeer je te achterhalen of het juist is of niet. Denken is iets typisch menselijks en pratend over mensen is het de moeite waard eens over het denken na te denken. Ik bedoel hier met denken logisch denken. Dat leren we op school en dat passen we toe in het dagelijks leven. We zullen bv. zeggen: 'Ik doe dit of dat, dat is toch logisch.'

Sommige mensen doen echter dingen die niet logisch zijn en die toch achteraf juist blijken te zijn. Ze doen dat gewoon omdat ze het willen vanuit een ingeving, een soort innerlijk weten waar geen denken aan te pas komt. Er zijn kennelijk meer drijfveren om tot handelen te komen dan alleen het logisch denken. Er zijn meer manieren om de werkelijkheid om ons heen te benaderen. Laten we dat eens nader onderzoeken.

Carl Gustav Jung ontdekte bij zijn patiënten dat er vier elementaire manieren zijn om ons aan de werkelijkheid te oriënteren:

- a. *Gewaarwording.* Zintuiglijke indrukken waarnemen: zien horen voelen, ruiken, tast. We kunnen de dingen om ons heen zien, ruiken etc. Ook in ons lichaam kunnen we van alles waarnemen. Je voelt als je nodig naar de WC moet. Als je met je ogen dicht je hand omhoog steekt, weet je waar die hand in de ruimte boven je is doordat je in je lichaam orgaantjes hebt die dat registreren. Ook kun je je bewust worden van je ademhaling, enzovoort.
- b. Het *denken*. Wanneer we van alles om ons heen hebben gezien en gehoord, kunnen we daarover nadenken en verklaringen ervoor zoeken.
- c. Het *voelen*. Bij al datgene wat we hebben waargenomen en waarover we nagedacht hebben kunnen we iets voelen. We kunnen het leuk vinden of vervelend, we kunnen er boos over worden enzovoort.
- d. De vierde manier om ons aan de werkelijkheid te oriënteren is de *intuïtie*. We kunnen plotseling een ingeving krijgen over hoe een persoon of situatie is: het bevat me hier niet, die persoon kan ik vertrouwen, enzovoort. Een goed woord voor intuïtie is mogelijkhedenzin. Denk bijvoorbeeld aan een intuïtieve zakenman; die ziet mogelijkheden waar een ander niets zinnigs kan bedenken. Voor de verdere opbouw van het betoog heb ik deze vier functies in een liggend vierkant geordend. Elke functie neemt een driehoekig deel van het vlak in. In het midden bevindt zich degene wie deze functies ter beschikking staan, degene die zich 'ik' noemt. We bouwen dat schema hierna verder uit.

afbeelding 2

© Fernand Debats
Versie april 05

Denken

Denken bestaat eruit dat we verbanden leggen tussen de dingen die we om ons heen waarnemen. Aristoteles heeft meer dan 2000 jaar geleden deze manier van denken geïntroduceerd. Hij geeft de volgende analyse van

het denkproces. Laat je even niet ontmoedigen wanneer de onderstaande redenering aanvankelijk wat ingewikkeld lijkt. Aan het eind vallen alle puzzelstukjes in elkaar.

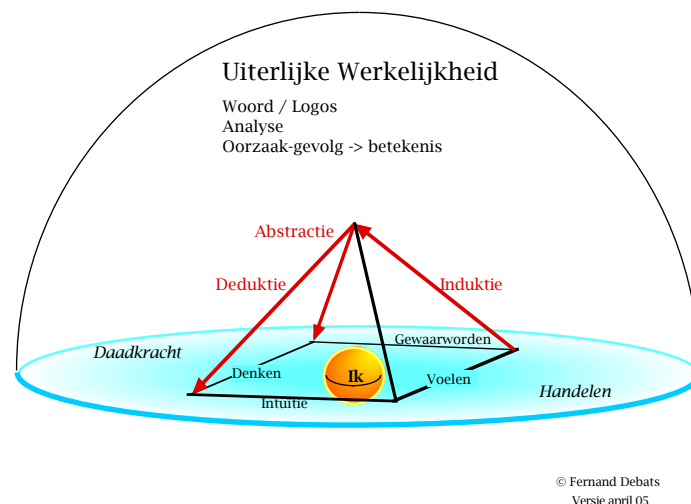
Verbanden worden ons duidelijk wanneer gebeurtenissen steeds op dezelfde manier op elkaar volgen. Vanuit de waarneming dat een voorwerp dat je loslaat, altijd op de grond valt, zijn uiteindelijk de zwaartekrachtwetten afgeleid. We moeten herhaaldelijk hetzelfde waarnemen om een gevolgtrekking te kunnen maken. Ander voorbeeld: ik heb een raaf gezien en die was zwart. De tweede raaf was ook zwart. De volgende tien ook en de volgende duizend ook. Door herhaaldelijk dezelfde waarneming te doen komen we op een punt dat we kunnen zeggen: alle raven zijn zwart, ofwel heel algemeen: raven zijn zwart. De eerste stap heet inductie: het herhaaldelijk waarnemen van hetzelfde verschijnsel. En het komen tot de algemene stelling dat alle raven zwart zijn heet deductie. Deductie is dus het afleiden van een algemeen geldige regel. Om van de inductie naar de deductie te komen hebben we een derde mentale activiteit nodig: abstractie. Dat wordt als volgt duidelijk. Stel je voor dat je voor de etalage van een schoenwinkel staat. Er staan wel honderd verschillende schoenen uitgestald. En hoewel ze allemaal anders zijn weet je dat het allemaal schoenen zijn. Wanneer er een laars of een pantoffel tussen staat, dan weet je, dat is geen schoen. Wanneer je je nu afvraagt hoe je weet wat een schoen tot schoen maakt, zul je ontdekken dat je een innerlijk besef hebt van wat een schoen tot schoen maakt. Dat innerlijke besef heb je gekregen door te abstraheren. Je kan dus zeggen: het schoen zijn van schoenen is een abstractie.

Met deze drie functies van ons verstand, inductie, deductie en abstractie kunnen we dus de werkelijkheid om ons heen verkennen en in kaart brengen en er wetmatigheden in ontdekken. In het schema zijn deze functies samengevoegd tot een piramide die vanaf het grondvlak oprijst in de koepel van de werkelijkheid.

Het toneel van handeling

Wanneer we de wetmatigheden kennen, kunnen we gebeurtenissen voorspellen. We kunnen voorspellen dat iets zal vallen wanneer we het loslaten doordat we het steeds opnieuw waarnemen. En we kunnen het verklaren door de zwaartekrachtwetten. Met die zwaartekrachtwetten kunnen we weer verder denken en dan komen we erachter dat de zwaartekracht te maken heeft met massa en materie en dat de aantrekkingskracht van de aarde tot de zon ook daarmee verklaard wordt. Zo kunnen we dus met ons verstand de wereld om ons heen begrijpen. De piramide in het schema wordt als het ware steeds hoger. Steeds meer van de werkelijkheid om ons heen komt binnen de piramide te liggen, naarmate we meer van de wereld om ons heen ontdekken. Deze wereld om ons heen is echter een uiterlijke werkelijkheid. Het is de wereld van de logica, de logos, de rede. We communiceren daar met woorden of met formules, zoals bijvoorbeeld in de natuurkunde. In deze wereld krijgen gebeurtenissen betekenis doordat we er oorzaak en gevolg met elkaar verbinden, hier heersen tijd en plaats als beperkende omstandigheden.

afbeelding 3

Het grondvlak waarop de piramide staat is het toneel van handeling. Daar bevindt zich degene die zichzelf 'ik' noemt. Diegene bevindt zich in het hier en nu en is genoodzaakt handelend in het leven te staan. De daadkracht om te handelen kan hij ontleen aan het denken over de wereld om hem heen. Je doet iets omdat je vindt dat het moet gebeuren. Deze manier van denken is heel geschikt om oorzaak-gevolg verbanden op te sporen.

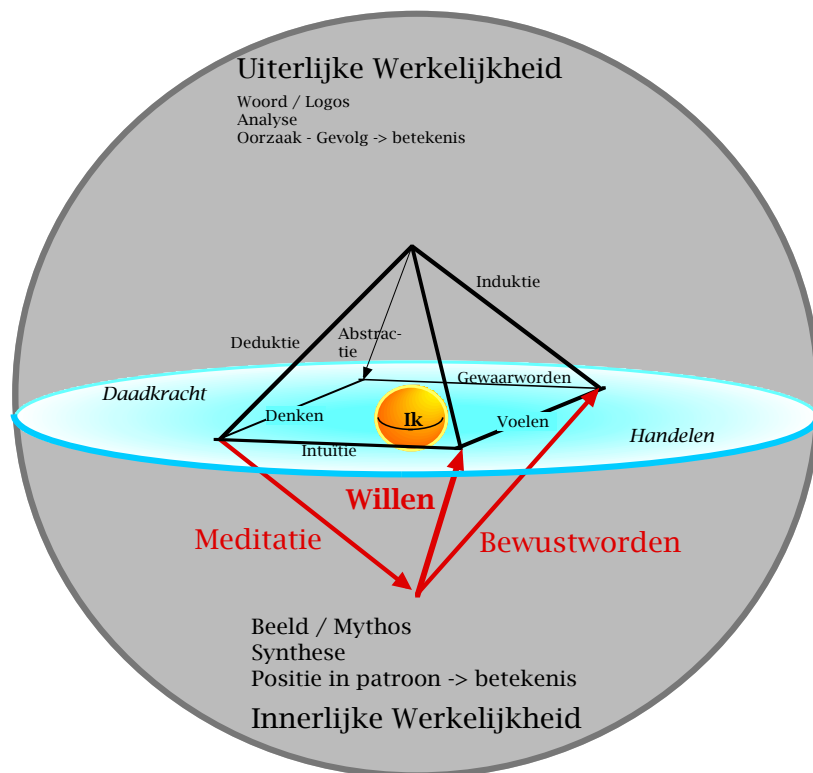
Uiterlijke en innerlijke werkelijkheid

Nu hebben wij mensen niet alleen een werkelijkheid om ons heen. Wij hebben ook een innerlijke werkelijkheid. Je kunt als het ware in jezelf naar binnen gaan, of in jezelf afdalen en in je binnenwereld allerlei beleven. Je kunt daar emoties voelen, je kunt je je verleden herinneren, je kunt over de toekomst fantaseren en dagdromen... *Die innerlijke wereld is dus voor ons allemaal even werkelijk als de buitenwereld.* Je kunt je dat bewust worden door je af te vragen waar ideeën vandaan komen. Hebt je wel eens een idee of een inval gehad? Waar kwamen die vandaan?

Wanneer we ons nu afvragen hoe die binnenwereld in ons dagelijkse leven een rol speelt, ontdekken we dat we onze binnenwereld op een vergelijkbare manier kunnen benaderen als onze buitenwereld. Om onze binnenwereld in kaart te brengen, kunnen we drie stappen zetten die vergelijkbaar zijn met de inductie, deductie en abstractie van ons denken.

Dat zal ik nu verduidelijken. De binnenwereld is het domein, waar onze dromen en dagdromen zich afspelen. Het is de wereld waar een kind in verzonken is als het in zijn spel verdiept is. Bewust kunnen we deze wereld ingaan bijvoorbeeld door te mediteren of te visualiseren. Bij mediteren of bij (dag)dromen begeven we ons in de richting van de binnenwereld, precies zoals we ons door middel van inductie op weg begeven naar de buitenwereld. Een goed woord daarvoor is ook schouwen. Wanneer we ons de binnenwereld in het schema onder het vlak van het hier en nu voorstellen, kunnen we dus een vergelijkbare pijl naar beneden tekenen.

afbeelding. 4

Symbolen en betekenis

Het eerste dat we ontdekken wanneer we in onze binnenwereld komen, is dat er geen wetten van oorzaak en gevolg gelden, geen logica, geen formules. Tijd en plaats spelen er geen rol. Je kunt binnen een fractie van een seconde in je binnenwereld het verleden ingaan of de toekomst, of naar Afrika. Wat we er aantreffen zijn beelden of stemmingen. We dromen niet drie kantjes tekst, we dromen in beelden, die we een symbolische betekenis kunnen geven los van de beperkingen van tijd en plaats. *De betekenis van de inhoud van onze binnenwereld ontstaat dan ook niet door het herkennen van oorzaak en gevolg, maar door het herkennen van de positie die een beeld inneemt in het geheel.* Je kunt dat het beste vergelijken met een schilderij. Daar is ook niet de ene kleur of vorm de oorzaak van die ernaast. Ze hangen op een andere manier samen, namelijk door hun positie ten opzichte van elkaar. Evenzo in een melodie. Daar is ook niet de tweede toon veroorzaakt door de eerste. Het verband tussen beide wordt gegeven door de positie ten opzichte van elkaar. Wanneer je een melodie een octaaf hoger speelt is het dezelfde melodie gebleven, terwijl de tonen in frequentie verdubbeld zijn. De plaats die een element inneemt in een patroon bepaalt de betekenis ervan. In het systeemdenken heet dit de *positionele waarde*. Dromen en symbolen hebben dus wel degelijk een betekenis, maar geen logisch beredeneerbare. In de binnenwereld ontstaat betekenis van beelden door de positionele waarde die ze innemen in de symbolische samenhang. De voorbeelden hierboven over de kleuren in een schilderij en de tonen in een melodie, zijn niet toevallig. Kunstuitingen komen uit onze binnenwereld. Wanneer we zeggen dat in onze binnenwereld geen logica heerst en symbolen het communicatiemiddel zijn in plaats van woorden, hoe zit het dan met literatuur, poëzie? Welnu, poëzie is een gebruik van taal, waarbij de betekenis niet op de voorgrond staat, maar de symbolische associatieve kracht. We vinden in gedichten en romans dan ook vaak een opeenstapeling van beeldspraak, let wel: beeld-spraak. Ter verdere verduidelijking kun je je een ballet voorstellen. Ook hier is het de symboliek van de beweging die de betekenis tot stand brengt. In tegenstelling tot een atletiekwedstrijd.

Bewustwording en willen

Terugkomen vanuit de binnenwereld naar het toneel van handeling, het vlak van het hier en nu, noemen we bewustwording. Dat is in het schema aangegeven met de pijl vanuit de binnenwereld omhoog. Dit is analoog aan de deductie bij het denken.

Tussen de beweging naar binnen en weer uit de binnenwereld omhoog, bevindt zich een pijl die het willen symboliseert. Willen is een innerlijke kracht die tot handelen leidt. Precies zoals het denken vanuit de buitenwereld tot handelen kan leiden. Iedereen weet dat het willen niet met argumenten te onderbouwen is. *Wanneer je iets wil vanuit je innerlijke stem, je innerlijke weten, dan kan geen enkel argument je van gedachten veranderen.* Het handelen vanuit intuïtie is dan ook voor mensen die voornamelijk denkend in de wereld staan absoluut niet te vatten; 'ik snap jou niet' zeggen ze dan.

Stel je een klein meisje voor dat met haar beer zit te spelen, ze fantaseert dat ze in het bos paddestoelen aan het zoeken zijn. Plotseling ontdekt moeder dat het al kwart voor elf is en ze heeft om elf uur een afspraak met haar vader om administratieve zaken te regelen. Ze gaat naar haar dochtertje en zegt: 'Marietje je moet ophouden met spelen, want we moeten naar opa en we moeten ons haasten anders komen we te laat.' Marietje is in haar spel verdiept en hoort het niet eens. Moeder dringt aan: 'Kom Marietje, we hebben nog maar een kwartier en als het druk is in het verkeer, komen we veel te laat.' Ze neemt Marietje bij de arm om haar argumenten kracht bij te zetten. En wat zegt Marietje dan? Juist: 'Ik wil niet.' En ze zal zich verzetten omdat argumenten in haar binnenwereld geen geldigheid hebben. Wanneer moeder verstandig is, zal ze zich snel in het spel van haar kind verdiepen en er bijvoorbeeld een draai aan geven waardoor Marietje paddestoelen naar opa wil brengen. En dan gaat ze gewillig mee: 'Ik wil naar opa.'

In onderstaand schema worden nog eens een de belangrijkste kenmerken van de uiterlijke en de innerlijke werkelijkheid naast elkaar gezet:

Logos,	mythos
woorden, formules	beelden, stemmingen, symbolen
verstand	innerlijk weten
inductie	schouwen
deductie	bewustwording
abstractie	willen
ernst	spel
concreetheid	fantasie
wakkerheid,	slaap
exactheid	symboliek
wetenschap	kunst
formele methodologie	kreatief voorstellingsvermogen
tijd en plaats bepalend	tijd en plaats geen beperkende factoren
exacte betekenis ontstaat	symbolische betekenis ontstaat door de
door oorzaak-gevolg verbanden	positionele waarde van beelden of stemmingen

Individuatie

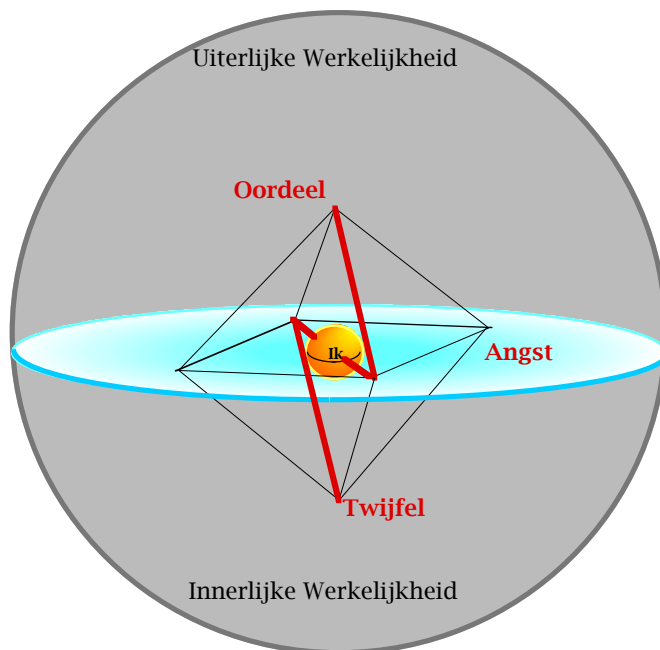
De vier manieren om de werkelijkheid te benaderen zijn niet bij iedereen even sterk ontwikkeld. Jung onderscheidt op basis hiervan vier hoofdtypen. Denktypen, intuïtieve typen, gevoelstypen en gewaarwordingstypen. Je kunt je de verschillen tussen deze vier het beste voorstellen door vier getuigenverklaringen van een aanrijding met elkaar te vergelijken. Een denktipe zal zeggen: 'Ja, hij reed ook veel te hard en dan kun je niet snel meer reageren om uit te wijken, logisch dat je er dan bovenop knalt'. Een gevoelstype zal zeggen: 'Het was zo naar voor die mevrouw, ze stond te trillen op haar benen en ze was zo zenuwachtig dat ze haar rijbewijs niet meer kon vinden'. Een intuïtieve persoon zou kunnen zeggen: 'Ik voelde 's morgens al dat er wat in de lucht hing, je moet op dat kruispunt ook voorzichtig zijn'. En het gewaarwordingstype zal zeggen: 'Ik hoorde ineens een knal en toen wist ik al wat er gebeurd was, en die groene auto zag er echt helemaal verkeukeld uit, ik werd er helemaal draaijerig van'. Jung ontdekte dat bij iedereen een van deze functies dominant is en dat de tegenovergestelde (zie het grondvlak van de pyramide) voor die persoon met negativiteit beladen is. Deze laatste noemt hij de schaduwfunctie. Verder ontdekte Jung dat het helend werkt wanneer je evenwicht in de vier functies brengt. Dit proces noemt hij individuatie, dat houdt in: als individu meer jezelf worden. De jungiaanse therapie berust hierop. Doordat je de eigen schaduw, datgene wat je van jezelf aan negatiefs maar het liefste zou wegmoffelen, in je bewustzijn haalt en in je leven integreert, komt er heling in je tot stand. *Wanneer we, om wat voor reden dan, ook de impulsen uit onze eigen binnenwereld onderdrukken of negeren, ontstaat er vroeg of laat een zware belasting voor ons organisme. Uiteindelijk leidt dit tot het ontstaan van ziekten.*

Twijfel, angst en oordeel

Het is je misschien opgevallen, dat er van elke piramide nog een rib vrij is. Wanneer we die met elkaar verbinden ontstaat een zig-zag-verbinding die midden door het ik gaat. In afbeelding 5 zien we dat. Deze zig-zag symboliseert een communicatiekanaal tussen binnenwereld en buitenwereld dat door het ik gecoördineerd wordt.

In de afbeelding kunnen we zien, dat het hoekpunt waar denken, gewaarworden en abstractie elkaar raken verbonden wordt met het hoekpunt waar intuïtie en gevoel en willen elkaar raken. Deze diagonaal gaat dwars door het ik. We kunnen deze zigzag benoemen als het individuatiekanaal, waarvan het handelende ik het centrum vormt. *We kunnen zo ook inzien dat het handelende ik het evenwicht moet zien te bewaren tussen de daadkracht die ontstaat uit het denken en die welke uit het willen voortkomt.*

afbeelding 5.

Drie grote valkuilen in de communicatie tussen binnen- en buitenwereld zijn: twijfel, angst en (voor)oordeel. Twijfel is een kwaliteit van de binnenwereld en in het schema is het de 4e rib van de piramide die naar beneden de binnenwereld inwijst. Oordeel, meestal in de vorm van vooroordeel of overhaast oordeel, is een kwaliteit van het denken en wordt vertegenwoordigd door de 4e rib van de piramide die naar boven wijst, naar de uiterlijke werkelijkheid. De diagonaal in het grondvlak symboliseert angst. Hiermee is de verlammende angst bedoeld, angst die het handelen lam legt. Dus niet de angst die in reële situaties ontstaat, waardoor je ineens beschikt over onverwachte reserves, de angst die ontstaat, wanneer je ineens een wild dier tegenkomt en waardoor je zo hard kan lopen als je je hele leven nog niet gedaan hebt. Het mechanisme hoe angst, (voor)oordeel en twijfel een centrale rol spelen bij de communicatiestoornis tussen binnen- en buitenwereld zal ik in deel twee van dit artikel verder bespreken.

Het ik, dat wil zeggen de handelende instantie in ons, kan acties ontplooiën die de verbinding tussen binnen- en buitenwereld verbeteren.

In de richting naar boven kan men hierbij denken aan lichaamsbeweging. Wanneer men helemaal opgaat in het beoefenen van sport of in de natuur wandelt, merkt men dat de tijd stil staat. De heerschappij van tijd en plaats wordt als het ware doorbroken door het lichaam in zijn fysieke functies aan te spreken. Eckhardt Tolle wijst er in 'De Kracht van het Nu' op dat je overmatig denken, dat oordelen tot gevolg heeft, kunt indammen door je te concentreren op je zinnelijke waarneming. In therapieën kun je denken aan lichaamswerk en bioenergetica. Naar beneden toe is een krachtige methode het mediteren of doelbewust visualiseren. Verder kan therapeutische droomduiding de symbolische betekenis van boodschappen uit de binnenwereld verduidelijken. Ook hatha yoga legt een verbinding tussen binnen en buiten. Yoga betekent immers juk, dat wil zeggen verbinding.

Patroonbeschrijving in het niveau van gedrag

Hiermee hebben we nu de symptomatologie van de derde laag (afbeelding 1), die van het gedrag in principe besproken. Nog een keer in overzicht:

1. We onderscheiden dus symptomen die herkenbaar zijn aan waarneembare veranderingen van de structuur van ons lichaam, bijvoorbeeld verdikking of verkleuring van weefsels, wratten, uitslag etc. (ondersste laag)
2. Als tweede de ordening in volledig beschreven symptomen in de laag van de functie: lokalisatie, sensatie, aanleiding, modaliteit en begeleidende symptomen.
3. In het niveau van gedrag beschrijven we de patronen die het 'ik' kenmerken in zijn manier van handelen en zijn manier van ziek zijn. Hier herkennen we symptomen uit elk van de vier functies van de persoonlijkheid die het ik ter beschikking staan. In het *denken* bijvoorbeeld concentratiestoornissen; in het *gevoel* somberheid, lusteloosheid, angst...

In het gebied van de *gewaarwording* spelen zich bijvoorbeeld alle pijnkwaliteiten af, brandende pijn, stekende pijn, trekkende pijn... En ook de zogenaamde alsof-gevoelens, het gevoel alsof de ogen naar binnen getrokken worden, of het gevoel dat er op de plaats van de lever een gat zit. Maar ook in algemenere zin, bv. kleinzerig zijn of gevoelig voor zgn. vasovegetatieve stoornissen, snel flauwvallen, snel misselijk. Dit laatste is de gewaarwording van het eigen innerlijke lichaam. Voor de gewone geneeskunde betekent dat niets, maar in de homeopathie zijn dat belangrijke symptomen, bouwstenen van een patroon dat betekenisvol is. In de *intuïtie* kan een symptoom zijn: het voortdurende gevoel dat er iets verschrikkelijks gaat gebeuren. Er zijn ook mensen die te open zijn voor de energieën van anderen. Die mensen voelen de negativiteit van mensen om zich heen en hebben daar ook last van.

Dit zijn allemaal in de homeopathie bekende symptomen en ze hebben ook allemaal betekenis in die zin, dat ze een plaats in kunnen nemen in een patroon dat bij een geneesmiddel past. *Kortom de binnenwereld is voor de homeopathische diagnostiek een zeer belangrijke bron van informatie.* Homeopathische middelen verbeteren de verbinding binnen-buiten en kunnen in alle zijnslagen veranderingen aanbrengen, in het fysieke gebied, maar ook in het gebied waar ons bewustzijn van betekenis en bestemming zetelt. Wanneer je persoonlijk ervaring hebt met homeopathische behandeling, weet je dat daar geen onderscheid wordt gemaakt tussen lichamelijke symptomen en niet-lichamelijke. *Alle symptomen dragen bij aan het patroon dat gezocht wordt om het passende middel erbij te vinden.*

Het Zelf en de metafysische werkelijkheid

We zagen hierboven dat degene die handelend in de wereld staat met zijn vier elementaire persoonlijkheidsfuncties, degene is die wij 'ik' noemen. Nu kunnen we ons afvragen of deze 'ik' alles is wat wij vertegenwoordigen. Terugkerend naar ons eerste schema, waarin we vier lagen hebben onderscheiden rijst dan de vraag: 'Hoe zit dat dan met die bestemming?' Als wij alleen maar een 'ik' zijn dat in het hier en nu handelt, waar leidt dat dan toe? Dit brengt ons bij een diepzinnige vraag: *Wat doen wij hier? Wat doet je hier. Waartoe ben je er eigenlijk?* Als antwoord op deze vraag zullen we in het tweede deel van dit artikel constateren, dat we hier zijn om onszelf te worden. Vervolgens zullen we ons afvragen wie of wat dat Zelf dan wel is. En een andere vraag die rijst na het bovenstaande is: die binnenwereld en die buitenwereld is dat nu alles wat er is? We zullen zien dat er nog een derde werkelijkheid is, een die wij niet zo gemakkelijk kunnen bevatten, een metafysische, bovennatuurlijke werkelijkheid. Verder zal ik bespreken hoe ook dit alles in de homeopathische diagnostiek en behandeling van betekenis is. Daarbij komt dan de interpretatie op het niveau van bestemming en levensloop aan de orde. Een gebied dat in de moderne homeopathie een

stormachtige ontwikkeling doormaakt. Het herkennen van (levens)thema's als gezondheidsbelemmerende faktor en de manier waarop die in de therapie met homeopathische middelen worden betrokken.

De spirituele dimensie van de homeopathie

tweede deel

Samenvatting van het voorafgaande

In het eerste deel van dit artikel hebben we als uitgangspunt genomen dat wij als mens meer zijn dan alleen de materie waaruit ons lichaam bestaat. Wij functioneren als een levend wezen en zijn een 'ik' dat handelend in de wereld staat. We oriënteren ons in de werkelijkheid met behulp van de vier functies van onze persoonlijkheid: denken, voelen, zintuiglijke waarneming en intuïtie. We kunnen de uiterlijke werkelijkheid verkennen met ons verstand en onze innerlijke werkelijkheid door naar binnen te schouwen. Het handelen vereist daadkracht en die ontlene we aan ons denken, dat zijn oorsprong vindt in de uiterlijke werkelijkheid, of aan ons willen, dat uit onze innerlijke werkelijkheid voortkomt. Wanneer we onze innerlijke werkelijkheid en de buitenwereld op elkaar afstemmen en met elkaar in harmonie brengen leidt dat tot heling en gezondheid. Wanneer we de signalen uit onze binnenwereld onderdrukken of negeren werkt dit vroeg of laat ziekte in de hand. De homeopathie kan een belangrijke rol spelen bij het herstellen van de harmonie tussen de innerlijke en de uiterlijke werkelijkheid.

De evolutie streeft naar volmaaktheid

Het leven heeft zich op aarde in de loop van vele miljoenen jaren ontwikkeld. Dat heeft tot nu toe als resultaat veel opgeleverd: het mineralenrijk, het plantenrijk, het dierenrijk en de mens. Wanneer we deze vier wat nader beschouwen, blijkt dat het mineralen-, planten- en dierenrijk een hoge mate van perfectie en specialisatie hebben bereikt. Kun je je voorstellen dat er naast elementen als zwavel en fosfor en metalen als zilver, goud, ijzer enzovoort nog iets zou moeten worden toegevoegd? Alles wat er is, is uit de bestaande elementen opgebouwd en dat werkt perfect. En is het nodig dat er nog planten worden toegevoegd of dieren? We vinden er voedsel en schoonheid.

Je kent natuurlijk het verhaal van de bloemetjes en de bijtjes: kleine nijvere diertjes die de planten van dienst zijn bij hun voortplanting en in ruil daarvoor de nektar voor de productie van heerlijke honing mee mogen nemen - honing die onze kindertjes dan weer op hun boterham kunnen smeren. Dat is geen sentimenteel praatje. Het is het zichtbare bewijs van een hoge mate van perfectie!

Wanneer we de vier rijken met elkaar vergelijken, valt op dat de mensheid toch met verhoudingsgewijs veel ziekten en kwaaltjes te kampen heeft.

Hoe komt dat?

Er is kennelijk geen evolutie mogelijk zonder ziekte. Het lijkt alsof het overwinnen van ziekten de ontwikkeling van perfectie mogelijk maakt.

Perfectie en specialisatie vinden in de evolutie bij de mens plaats op geestelijk niveau. Zo heeft ziekte en genezing een functie in het ontwikkelen van bewustzijn. Op individueel niveau per persoon, zoals een kind na een kinderziekte ineens een versnelde ontwikkeling doormaakt. Op collectief, evolutionair niveau bij de ontwikkeling van het bewustzijn: wij hebben een ander bewustzijn dan de Neanderthalers en het is wel zeker dat ons bewustzijn zich over vele duizenden jaren nog weer verder ontwikkeld zal hebben.

Nu doet zich de vraag voor wat het voor zin heeft dat het bewustzijn zich verderontwikkelt. Waar is het goed voor dat wij nu een ander, verder ontwikkeld bewustzijn hebben dan de Neanderthalers? Heeft dat een betekenis? Heeft dat soms te maken met onze bestemming als mens? Daar ziet het naar uit. Zou het werkelijk alleen de bestemming van een mens zijn een schakel te vormen in de generaties die in de evolutie op elkaar volgen? Zou het veranderen van ons bewustzijn daar een toevallig gevolg van zijn? Of is het eerder omgekeerd? *We kunnen de evolutie ook zien als een noodzakelijke uitingsvorm om iets 'hogers' mogelijk te maken. Net zoals ons lichaam, als materieel ding, in feite alleen maar het voertuig is, waarin het leven zich kan uiten.*

Ik en Zelf

Vragen die daarmee verbonden zijn luiden: datgene in ons, dat we 'ik' noemen, is dat nu alles wat wij vertegenwoordigen? Wat is dan de betekenis en de bestemming van dat ik? Die betekenis en bestemming, daar kan zeer verschillend over gedacht worden. De vraag waar het in dat verband om gaat is: Wat doen wij hier als mensen? Waartoe zijn wij hier?

Ontelbare filosofieën en religies hebben daar ideeën over ontwikkeld en we treffen daar vele mooie gedachten aan en ook vele tegenstrijdigheden. Maar over één ding zijn ze het allemaal eens: *een mens is hier om zichzelf te worden. Niemand is hier om de buurman of de buurvrouw te worden. Het leven kan gezien worden als een zelfwordingsweg.* Het gaat erom dat wij in ons leven onze persoonlijkheid tot ontwikkeling brengen. Wanneer we net geboren zijn, zijn we afhankelijk. We zouden snel doodgaan als onze ouders of andere volwassenen zich niet om ons zouden bekommeren. Maar van een twee-dagen-oude baby zeggen we niet dat het een persoonlijkheid is. Die persoonlijkheid moet zich daaruit nog ontwikkelen. De aanleg is er wel voor van alles en nog wat, maar de ontwikkeling van de persoonlijkheid is een levensopdracht, die iedereen op zijn eigen manier in zijn levensloop tot verwerkelijking brengt.

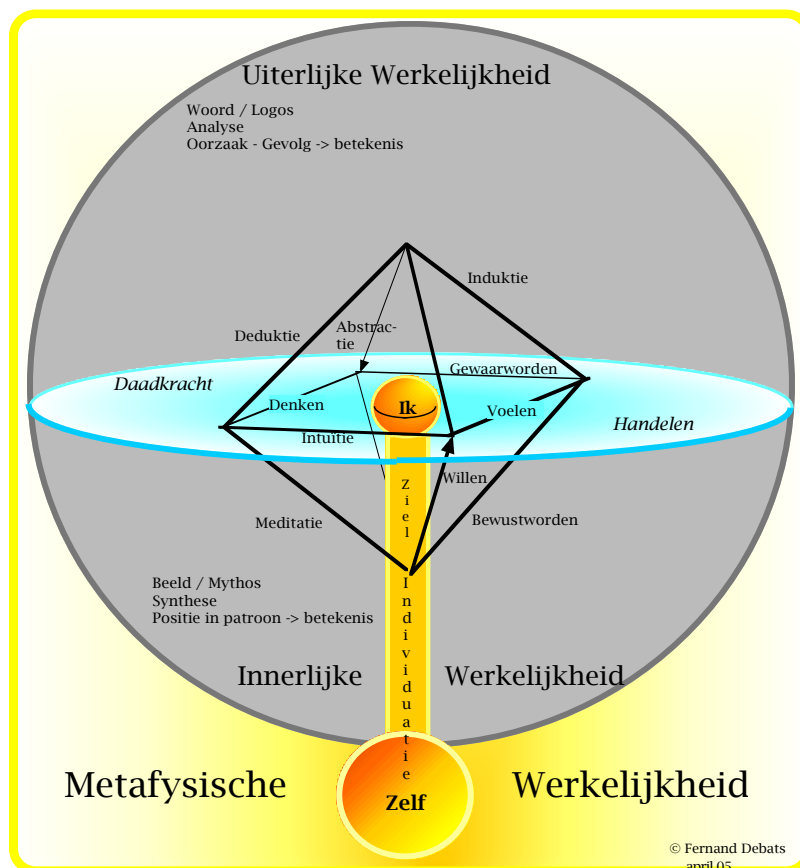
Zolang deze zelfverwerkelijking voortgang vindt, voelen we ons in het algemeen goed. We voelen dat het leven stroomt. Wanneer om wat voor reden dan ook het leven niet meer stroomt, zijn de voorwaarden geschapen voor klachten en ziekte.

Ben ik omdat ik denk?

Om dit Zelf een plek te geven in het schema dat we in het voorgaande artikel hebben ontwikkeld, dienen we eerst de hoedanigheden van dat Zelf te ontdekken. Verlichte geesten en mystici beschrijven het zelf - of zoals het ook genoemd wordt het 'hogere zelf' - als een instantie in ons die ten grondslag ligt, vooraf gaat aan de persoon die we in het hier en nu zijn. Dit Zelf kun je bijvoorbeeld ervaren, wanneer je zo geconcentreerd bezig bent, dat de tijd stil staat. Iedereen die iets kunstzinnigs doet kent die ervaring. Wanneer je schildert, musiceert, danst enzovoort, dan staat de tijd stil. En ook als je vist of biljart speelt of borduurt. *Dat wil zeggen hoe dieper je in de binnenwereld komt hoe verder je van het verschijnsel tijd verwijderd raakt.* Je begeeft je als het ware buiten de tijd. En er komt een punt waar je in een bewustzijnstoestand komt waar de tijd niet meer bestaat. Een punt waar je alleen nog maar bent. 'Als ik schilder, ben ik helemaal mezelf; 'Als ik dans, ben ik helemaal mezelf.' *Ga eens na wanneer je helemaal jezelf bent, staat dan de tijd stil?*

Eckhart Tolle beschrijft, net als vele andere spirituele leraren, technieken die je kunt aanleren om deze bewustzijnstoestand te bereiken. Probeer het maar eens uit. Wanneer je merkt dat je voortdurend aan het denken bent en dat denken niet kan stopzetten, let er dan eens op wie degene is die denkt. Op dat moment houdt het denken op. Je plaatst jezelf als het ware buiten je denken. En degene die dan de denker observeert, dat is je Zelf. Je Zelf observeert als het ware het denkende ik. Tolle noemt dat 'een gat maken in het denken'. Het is een bijzonder ontspannende en vreugdevolle sensatie en met oefenen worden de gaten in het denken steeds groter en vreugdevoller. Tolle beschrijft ook de heilzame werking hiervan, het is goed voor je gezondheid en voor je immuunsysteem.

We hebben heel lang in onze cultuur het motto van Descartes voor waar gehouden: 'Ik denk dus ik ben'. Het was Jean Paul Sartre die erachter kwam dat er buiten dat 'ik-dat-denkt' nog een andere instantie in ons aanwezig is, namelijk die instantie die observeert dat er een denker is die denkt dat hij is. Die instantie is ons Zelf.

© Fernand Debats
april 05

De bovennatuurlijke wereld

Het Zelf bevindt zich waar de tijd ophoudt, waar de eeuwigheid begint. Daarmee zijn we aangekomen bij de derde wereld naast de binnen- en buitenwereld: de metafysische wereld, een wereld waar het begrip tijd helemaal niet van toepassing is.

Eeuwigheid is iets anders dan de afwezigheid van tijd. In deze metafysische wereld zijn niet woorden of formules het communicatiemiddel, en ook niet beelden die een symbolische betekenis hebben. *In deze metafysische wereld, waar eeuwigheid heerst, is het communicatiemiddel Liefde.* De Liefde waarvan mystici als Hildegard von Bingen en Meester Eckehardt spreken. Liefde in de zin van mededogen dat voortkomt uit het besef dat wij allen één zijn. Uit deze wereld komen geen gedachten en ook geen ideeën voort, maar hiervandaan komt inspiratie. Kunstenaars die kunstwerken gemaakt hebben die ons na eeuwen nog ontroeren en ons innerlijk raken zijn ontstaan vanuit een contact met de metafysische wereld. We spreken dan ook van kunstwerken met eeuwigheidswaarde. We spreken van Eeuwige Schoonheid (Prof. Sir E.H. Gombrich; Eeuwige schoonheid, een inleiding tot de kunstgeschiedenis). Mensen die de mensheid inspireren, zoals bijvoorbeeld Moeder Theresa, Gandhi of Nelson Mandela handelen ook op basis van inspiratie uit de metafysische wereld. *Op de overgang van onze binnenwereld en de metafysische wereld houdt het ik op te bestaan en maakt plaats voor het Zelf dat eeuwig is.* Eckhardt Tolle noemt deze bovennatuurlijke wereld het Ongemanifesteerde.

Heb je je wel eens afgevraagd wat er gebeurt als je een grap doorkrijgt. Stel je voor dat er een grap wordt verteld en je snapt hem niet. Iemand legt het je dan geduldig uit en plotseling heb je 'm door. Wat gebeurt er op dat moment? Er ontstaat een verbinding met de metafysische wereld. Echte humor heeft altijd een universeel karakter en gaat ook nooit ten koste van iemand. Humor is ontwapenend, zeggen we dan; en dat wil zeggen dat humor de mensen met elkaar verbindt. Je kan niet lachen samen met iemand die je haat. Humor is een uiting van universele liefde.

Mensen die in een toestand van diepe meditatie zijn krijgen een glimlach op hun gelaat. Als je naar de glimlach van de Mona Lisa kijkt, zie je dan niet de glimlach van het eeuwige 'Ik Ben'? En wie kent niet de lachende Boeddha?

Ziel en individuatie

Volgens de terminologie van Jung - en ik heb nog geen betere kunnen ontdekken - is de verbinding tussen het ik en het Zelf de ziel. Je kan je dat heel goed voorstellen. We weten allemaal dat er in ons iets is dat je 'ziel' kan noemen. Het laat zich niet zomaar lokaliseren, maar ons bewustzijn weet op een of andere manier wat ermee bedoeld wordt. *Deze ziel nu kunnen we heel goed in het hier en nu ervaren. Wel eens zielepijn gehad, of zielsgelukkig geweest? De ziel is dus duidelijk met het hier en nu verbonden. En aan de andere kant weten we dat onze ziel tot in het eeuwige reikt.* Dat is nu precies wat de ziel is: de verbinding tussen het ik dat in het hier en nu handelend aanwezig moet zijn enerzijds en het zelf dat met de eeuwigheid verbonden is anderzijds. Het in evenwicht brengen van de functies van de psyche: denken, voelen, intuïtie en gewaarwording, wat we voorheen individuatie genoemd hebben, zet zich voort in het leggen van een verbinding tussen het ik en het Zelf via de ziel. Hoe verder je met het proces van individuatie vordert, desto beter en evenwichtiger kun je het denken, voelen, gewaarworden en je intuïtie inzetten bij het in harmonie brengen van je buitenwereld en je binnenwereld en dus bij je zelfverwezenlijking.

In dit verband is het van belang te wijzen op een speciaal soort symptoom in de homeopathie, de zogenaamde *causaliteit*. Hieronder verstaan we een gebeurtenis of invloed die blijvend symptomen tot gevolg heeft. Het betreft bijna altijd emoties. Sinds mijn vriend me verlaten heeft ben ik nooit meer ongesteld geweest. Ik heb last van slapeloosheid sinds mijn moeder overleden is. Ik heb migraine sinds mijn zaak failliet is gegaan. Deze symptomen kunnen jarenlang blijven voortbestaan. Anders gezegd, ze worden tijdsonafhankelijk. Het zal duidelijk zijn dat deze symptomen te maken hebben met iets in ons dat tijdsonafhankelijk is: onze ziel. Ik ben er iedere keer weer zelf verbaasd over dat een paar simpele korreltjes, vaak na vele jaren, zielepijn kunnen verlichten en verandering kunnen brengen in zo'n ziektebeeld. Op zo'n moment besef je wat Hahnemann bedoelde toen hij zei dat de homeopathie ons door de Algoede geschonken is.

afbeelding 7

Uiterlijke wereld	Innerlijke wereld	Metafysische wereld
Logos	Mythos	Mystiek
oorzaak-gevolg	positie in patroon	leegte
woorden, formules	beelden, stemmingen	liefde
wakkerheid, exactheid	droom	zijn, satori
wetenschap	kunst	quinta essentia
observatie	idee	inspiratie
ernst, concreet	voorstellingsvermogen	wijsheid
intelligentie	spel, fantasie	humor
hier en nu	geen tijd en plaats	eeuwigheid
geneeskunde	geneeskunst	heling, wonder
exoterie	esoterie	magie, alchemie

Transformatie: leven ontwikkelt zich tegen weerstanden in

Ik heb al een paar keer benadrukt dat leven iets hogers vertegenwoordigt dan materie. We zouden leven kunnen definiëren als *een onafgebroken activiteit van ons organisme om niet terug te keren tot de toestand van de dode materie.*

Hieruit blijkt al dat leven een bepaald soort inspanning vereist.

Een plant die als zaad in de grond aan een levenscyclus begint moet allereerst de weerstand van de grond boven zich overwinnen, de zich ontwikkelende spruit moet de aardkluiten opzij duwen. Dan moet de plant zich tegen de zwaartekracht in naar boven worstelen, ze moet weerstand bieden aan verhitting en afkoeling en andere invloeden van de elementen.

Op een vergelijkbare manier ontwikkelt een mens zich tegen bepaalde weerstanden in. Daarbij doen zich de weerstanden in een min of meer vaste volgorde voor. Dat is vergelijkbaar met de ontwikkeling van een foetus in de baarmoeder. Deze verloopt volgens een strikte volgorde, waarbij de orgaansystemen volgens plan netjes een voor een aan de beurt komen. Schadelijke invloeden tijdens een bepaalde periode van de zwangerschap kunnen dan ook blijvende gevolgen hebben voor het orgaan dat net aan de beurt was zich te ontwikkelen. Na onze geboorte gaat deze ontwikkeling op dezelfde manier verder. We hebben daarbij allemaal ‘verplichte nummers’ te doen die ook in een min of meer vaste volgorde komen. We moeten allemaal door het geboortekanaal van onze moeder naar de buitenwereld toe, we moeten allemaal onze tanden krijgen, we moeten allemaal op het potje leren gaan, leren praten, geduld leren hebben, op onze beurt leren wachten, teleurstellingen leren incasseren, met anderen rekening houden, ons engageren met een partner enzovoort enzovoort. *Naast deze verplichte nummers is er in iedere levensloop een individueel plan. Niemand leidt hetzelfde leven als een ander. We leven allemaal het leven dat leidt tot de verwezenlijking van ons persoonlijke Zelf.*

Je zou kunnen denken dat alles dus voorgeprogrammeerd is. Dat is maar schijn. De verplichte nummers zijn natuurlijk voor iedereen in grote lijnen hetzelfde, maar hoe je ze afwikkelt, bepaal je zelf. Als je iedere dag het verplichte nummer van de afwas moet doen, heb je zelf de keuze dat tegen heug en meug en mopperend met een lang gezicht te doen of fluitend en zingend en acceptierend dat het eenvoudigweg aan de orde is. Van de buitenkant gezien levert dat hetzelfde op: schone vaat. Maar voor jezelf is het letterlijk een wereld van verschil. Naast de verplichte nummers komen er in elk mensenleven ook situaties voor die een specifieke weerstand vormen die dit individu moet overwinnen. Door weerstanden te overwinnen ontwikkelen we bepaalde kwaliteiten. Om piano te kunnen spelen moet je toonladders oefenen. Als je in de sport iets wil bereiken moet je trainen. Transformatie komt tot stand door de weerstanden van het leven te overwinnen.

Dharma

Wanneer je denkt in termen van betekenis en bestemming, is het een vanzelfsprekend uitgangspunt, dat iedere mens precies die weerstanden ontmoet die nodig zijn om kwaliteiten te ontwikkelen die nodig zijn om

zijn Zelf optimaal tot verwezenlijking te brengen. *Je kan stellen dat ieder wezen, iedere mens in de wereld komt omdat er op dat moment en op die plaats een noodzaak voor bestaat.* Er is een plek die om invulling vraagt en de kosmische ordening voorziet daar dan ook in. Als mens arriveren we dan met bepaalde potentiële mogelijkheden die om verwezenlijking vragen, omdat ze daar op dat moment nodig zijn. Het ontwikkelen van deze potentiële mogelijkheden op die plaats en dat moment, waardoor ons zelf volledig tot expressie komt, dat is wat in de oosterse filosofie het Dharma heet: datgene te worden dat je krachtens je bestemming worden kunt.

De weerstanden, ook in de vorm van ziekten, die we daarbij ontmoeten herhalen zich in ons leven zo vaak als nodig is om de erbij horende kwaliteit tot ontwikkeling te brengen. Het leven legt ons als het ware bepaalde tests voor. Enkele voorbeelden van testsituaties met de erbij behorende spirituele kwaliteit die je kunt ontwikkelen, zoals Dane Rudhyar ze geeft in zijn 'Astrological insight into the spiritual life'. Bij in actie moeten komen hoort de moed om te beginnen en uit de stabiliteit van de bestaande toestand weg durven te breken (Ram). Bij de wil om te weten hoort het afzien van dogma's (Tweelingen). Bij het engagement met een partner hoort efficiëntie zonder rivaliteit (Schorpioen). Bij de afronding van ontwikkelingen of levensfasen hoort vertrouwen in de toekomst (Vissen).

Wisselwerking binnen-buiten

De weerstanden ontstaan doordat er altijd wrijvingspunten zijn tussen de potentiële mogelijkheden die in je aanleg gegeven zijn en de omstandigheden waarin je terecht komt. Het handelende ik bemiddelt tussen aangelegde mogelijkheden in de binnenwereld en de omstandigheden in de buitenwereld.

Datgene wat het handelend ik doet, staat in dienst van de zelfverwezenlijking en is erop gericht de weerstanden te overwinnen, waar het leven zich tegenin ontwikkelt. Ons handelen kan zich er ook op richten de binnenwereld te beschermen, d.w.z. af te grenzen tegen omstandigheden die verzwezenlijking belemmeren. Soms moeten we een bepaalde levenssituatie uit de weg gaan of moeten we mensen die onze zelfverwezenlijking in de weg staan vaarwel zeggen. Het is een grote kunst om in het leven op het goede moment 'nee' te zeggen.

Een heel andere mogelijkheid is dat het handelen ingezet wordt om de weerstanden te ontlopen. Dan speelt het handelen een ontwijkende rol.

De binnenwereld wil echter dat ontwijkende handelen niet accepteren en onderneemt actie om het aan te vechten. Regelsystemen van de binnenwereld treden in werking om de zelfverwezenlijking door te zetten. Ze tasten dus het ontwijkende handelen aan ten behoeve van de binnenwereld.

Dit verloopt in verschillende stadia. Döbereiner beschrijft die in 'Astrologisch-homöopathische Erfahrungsbilder zur diagnose und Therapie von Erkrankungen' als volgt. Normaal komen de aangelegde mogelijkheden volgens een tijdplan, vergelijkbaar met de embryonale ontwikkeling, tot ontwikkeling. Een bepaalde aangelegde mogelijkheid komt volgens tijdplan omhoog, komt zagezegd aan de beurt, om werkelijkheid te worden door middel van gebeurtenissen in de buitenwereld. De aanleg zoekt (onbewust) met zijn denken, gewaarworden, voelen en intuïtie in de buitenwereld die situaties op, welke de weerstand vormen die op dat moment overwonnen moet worden voor verdere zelfontplooiing. Het handelende ik kan dan ten dienste van de zelfontplooiing die weerstand overwinnen.

Wanneer het Ik ontwijkend gedrag ontwikkelt en zich aanpast aan uiterlijke omstandigheden, zal de binnenwereld dit gedrag aanvechten, omdat de binnenwereld de zelfontplooiing wil doorzetten. Dit leidt tot algemene symptomen als angst en niet tot handelen kunnen komen, lusteloosheid, moedeloosheid en concentratieproblemen. De specifieke symptomen zijn hier van persoon tot persoon anders.

Deze symptomen zijn een teken dat er door het handelende ik iets gedaan moet worden om de relatie binnen-buitenwereld weer werkbaar te maken. Het zijn signalen die via onwelbevinden binnen het bewustzijn worden gebracht. Als je hier medicijnen neemt of andere maatregelen die de signalen onderdrukken, wordt de handelingsbekwaamheid van het ik verder ondermijnd. De bewustwording door middel van symptomen wordt onmogelijk gemaakt. In de binnenwereld wordt er nu steeds meer drang uitgeoefend om de aan de orde zijnde transformatie toch doorgang te laten vinden.

Dit leidt tot een tweede stadium: het-aan-den-lijve-ondervinden. Het komt tot lichamelijke uitingsvormen, die uiteindelijk tot veranderingen in het lichaam leiden. De binnenwereld zoekt situaties in de buitenwereld op die tot een leermoment leiden, zoals een goede leraar zijn leerling op het juiste moment die moeilijkheden aanbiedt die het noodzakelijke leermoment opleveren. Hoe hardleerser het ik leersituaties ontwijkt, hoe dwingender ze vanuit de buitenwereld opdoemen. Het kan zover komen dat de binnenwereld de transformatie afdwingt in de vorm van vergaande veranderingen in het lichaam die operaties nodig maken of het komt tot een ongeluk. Naast specifieke symptomen die voor iedereen individueel anders zijn, komen in het voorstadium hiervan algemene symptomen voor als overprikkelbaarheid, onrust en zich in het nauw gedreven voelen.

Wanneer ook dit niet goed verloopt in de zin van een bewustwording van de zelfverwezenlijkingsdrang van het Zelf, ontstaat chroniciteit. Je bent op weg je leven te missen.

Nogmaals oordeel, twijfel en angst

Ik kom hier nog een keer terug op de zigzag verbinding tussen binnen- en buitenwereld. Oordeel, angst en twijfel zijn de drie grote signalen die duiden op mislopende communicatie tussen binnen- en buitenwereld. Vooroordeel of te snel oordelen ontstaat wanneer de denkende geest het contact verliest met mededogen, met het besef dat alle mensen één zijn en uiteindelijk door universele liefde met elkaar verbonden. Oordelen in het algemeen ontstaat, wanneer men niet vertrouwt op de voorzienigheid. Hier ligt de koppeling met twijfel en ook met ongeduld. Barbara Ann Brennan formuleert het in 'Licht op de aura' als volgt: 'Geduld hebben is een blijk van vertrouwen in het goddelijk plan.'

Angst ontstaat in het vlak van handeling wanneer binnen en buiten niet met elkaar communiceren. Angst verlamt, door angst kunnen we niet handelend in het leven staan. Aan het ene uiteinde is angst verbonden met oordeel en aan het andere met twijfel. Twijfel komt voort uit het niet willen of kunnen horen van de innerlijke stem die ons zegt wat het zelf nodig heeft voor zijn verwezenlijking. Twijfel stagneert het willen en leidt tot niet-handelen en in laatste instantie tot vertwijfeling.

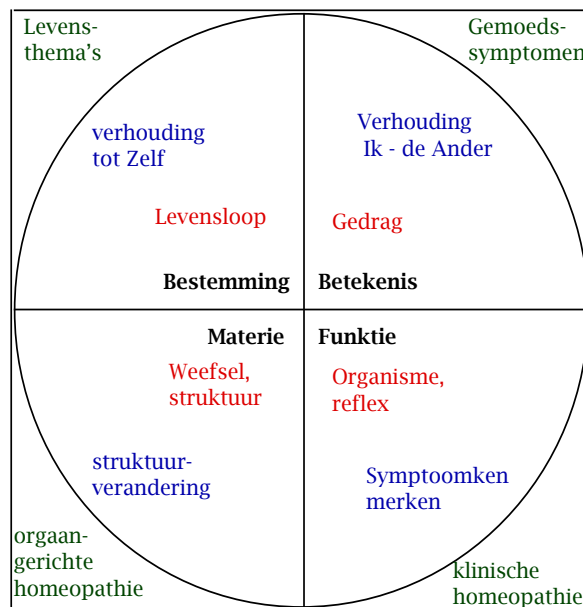
De redenering dat de binnenwereld onbewust naar situaties in de buitenwereld zoekt, gaat je misschien te ver. Je hoeft het ook niet zomaar aan te nemen. Misschien moet je er in het vervolg alleen maar op letten en eens uitproberen wat er gebeurt, wanneer je het toeval als verklaring vervangt door bestemming. De psychiater Dieter Beck geeft in zijn boek 'Krankheit als Selbstheilung' een uitleg over het afwisselen van psychische klachten met lichamelijke klachten en zegt dan: 'Van het standpunt van de patiënt uit gezien, betekent dit, dat het voor hem verdraaglijker kan zijn migraine, buikpijn of een verwonding aan zijn vinger te hebben, dan met zijn verdriet, innerlijke leegte, krenkbaarheid of vertwijfeling geconfronteerd te worden.' Zoals je ziet worden hier ziekten en verwondingen ook in een adem genoemd.

Behandelingsniveaus in de homeopathie

We hebben aan het begin van het eerste deel van dit artikel de samenhang besproken van de vier niveaus van functioneren: materie, functie, betekenis en bestemming. We hebben daar gezien dat je het therapiedoel op verschillende niveaus kan kiezen: orgaangericht en klinisch. De behandeling op betekenisniveau en op het niveau van bestemming en levensloop komt nu aan de orde.

In afbeelding 7 geef ik de niveaus nog eens weer, maar nu in een cirkel en niet onder elkaar. De reden daarvoor is dat het niet om een hiërarchie gaat, maar eerder om een cyclus. De verschillende uitingsvormen van de mens, materie, functie, betekenis en bestemming, vragen in het leven beurtelings extra aandacht of melden zich beurtelings in de vorm van symptomen of andere signalen.

afbeelding 8

Op het organotrope en het klinische niveau is de keuze van een middel relatief gemakkelijk, omdat de individualiteit van de persoon daar een minder grote rol speelt. Bij kneuzingen, verstuikungen, insectenbeten en andere eerstehulp toepassingen en bij gewone infecties en verkoudheden, zijn er een aantal middelen die je zogezegd standaard kan kiezen, omdat ze bij iedereen dezelfde reactie van het organisme teweeg brengen. In deze gevallen is het niet nodig diepgaande beschouwingen over bestemming van de mens te houden. Je

neemt eenvoudigweg Arnica bij kneuzingen etc. Waar het over gedrag en levensloop gaat is dat anders, daar staat de individualiteit juist op de voorgrond.

Betekenis en gedrag

Op het niveau van betekenis speelt het gedrag een rol. Hier gaat het erom hoe iemand reageert in bepaalde omstandigheden. Nemen we nog een keer het voorbeeld van iemand die maagpijn krijgt als hij zich ergert. Ergenis hangt samen met de interpretatie van een situatie. Een ander zou zich in vergelijkbare omstandigheden niet ergeren, maar zijn schouders erover ophalen. Deze reactie is dus veel persoonlijker dan een blauwe plek krijgen als je je stoot, of hoesten als je verkouden bent. Hier is het van belang in te gaan op de vraag wat voor betekenis iemand aan de situatie verleent. Op dit niveau spelen emoties een grote rol. In de homeopathie spreken we van gemoedssymptomen (Eng. mental and emotional symptoms). Waar het in de klinische homeopathie dus eerder gaat over fysieke omstandigheden en de reactie daarop, zoals spierpijn bij vochtig weer, daar gaat het hier over de mentaal-emotionele reacties in het kader van de verhouding tot de ander. Hoe reageert iemand in bepaalde situaties. Boos worden, verdrietig zijn, niet kunnen huilen als je dat zou willen, de neiging je af te sluiten bij problemen, moedeloosheid enz. enz. Op dit niveau bestaat er in de homeopathie een grote hoeveelheid symptomen die interpreteerbaar zijn en toegeordend kunnen worden aan bestaande middelen.

Een korreltje tegen verdriet?

Een misverstand dat nogal eens voorkomt is dat men denkt, dat de homeopathie middelen tegen verdriet zou hebben. Dat is natuurlijk een verkeerde voorstelling van zaken. Het verdriet wordt door een middel niet weggenomen, alleen de inadequate reactie in het organisme die normaal verderfunktioneren belemmert. Er zijn mensen die niet kunnen huilen als ze verdriet hebben. Dat is een inadequate reactie en dat voelt ook niet goed voor de betrokkene, 'kon ik maar eens goed huilen!' Daar helpt een homeopathische behandeling. Net als bij de maagpijn door ergernis. De ergernis blijft, maar wordt anders verwerkt. Na een goed gekozen homeopathisch middel leidt de ergernis niet meer tot maagpijn, maar de betrokkene zal vanuit een veranderd bewustzijn in ergerniswekkende situaties zijn ergernis verbaal uiten, zodat de emotie een passende uitweg vindt. Anders gezegd, de weerstand, het leermoment in het kader van de zelfverwezenlijking luidde: leren omgaan met ergernis. De binnenwereld bracht de betrokkene steeds in ergerniswekkende situaties, totdat de ergernisverwerking met behulp van een middel adequaat verliep. De kosmische ordening blijkt dan de ergerniswekkende situaties ook niet meer te presenteren.

Homeopathische middelen helpen dus veranderingen in het bewustzijn te katalyseren en daardoor lichamelijke uitingsvormen overbodig te maken. In deze zin staat een homeopathische behandeling dus in het teken van het vergemakkelijken van zelfverwezenlijking. Dit is ook het therapiedoel op het volgende niveau.

Thema's

Op het niveau van bestemming en levensloop spelen in de homeopathie de zogenaamde thema's een grote rol. Dit komt vooral aan de orde bij chronische klachten, bij mensen die dreigen hun leven te gaan missen. Ik kan dat het beste toelichten aan een alom bekend voorbeeld. Er zijn mensen die in hun leven naar aanleiding van bepaalde voorvallen de slachtofferrol kiezen en daar ook jaren, of zelfs levenslang in kunnen blijven. De slachtofferrol is verbonden met het toewijzen van de schuld aan een ander, of aan god of aan het toeval. In ieder geval is het een manier om de eigen verantwoordelijkheid en het grijpen van de eigen autonomie te vermijden. Dit is dus een voorbeeld van vermindering van zelfverwezenlijking, omdat de weerstand omzeild wordt, die de leermeester van het leven ons voorlegt. Het mag ongeloofwaardig klinken, wanneer je het voor het eerst hoort, wanneer ik zeg dat er in de homeopathie middelen bekend zijn die ook hier het in het bewustzijn zodanig kunnen katalyseren, dat het 'slachtoffer' tot het inzicht komt dat dit een onvruchtbare levensinstelling is. We zien inderdaad, dat mensen na het nemen van middelen zich anders in de wereld opstellen. Ook dit hoeft je niet zomaar te geloven. Als je leven niet stroomt, probeer het dan eens uit, bespreek je probleem met iemand die de klassieke homeopathie op dit niveau beheerst en kijk wat er gebeurt. De verhouding tot je Zelf reageert op een middel, dat kun je niet geloven, dat moet je voelen. Het ik gaat anders handelen op basis van een verbeterde communicatie met het zelf (zie afbeeldingen 4 en 5). In afbeelding 5 wordt ook duidelijk, dat een behandeling die op angst of angsten gericht is automatisch tot gevolg zal hebben dat er op het niveau van de verhouding tot het Zelf iets zal verbeteren. Dit in schril contrast met het onderdrukken van angst met behulp van farmaca of anderszins, die de stem van het Zelf doen verstommen.

De symptomen in de verschillende niveaus staan niet los van elkaar. Het organisme brengt in elk niveau symptomen tot stand die onderling verbonden zijn. De lichamelijke uitingsvormen, de functiestoornissen in de organen, de reacties in het handelen en de inrichting van de levensloop vormen dan een symptomenpatroon dat bij een en hetzelfde middel past. Dit maakt het mogelijk om via schijnbaar onopvallende of onschuldige lichamelijke symptomen of gedragskenmerken een middel op het spoor te komen dat voor een persoon als geheel transformatie katalyseert.

Symbiose, korstmossen

Om een idee te krijgen van de benadering met behulp van thema's en de manier van beschrijving van ziektebeelden, volgen hier enkele thema's en de erbij behorende plantengroepen. (bron: cursussyllabi Plantenseminars, Jan Scholten)

De groep van de korstmossen, bv. rendiermos, is in de homeopathie verbonden met het thema symbiose. Korstmossen (Lichenes) zijn een samenlevingsvorm tussen schimmels en algen, ze hebben elkaar nodig om te overleven, ze leven op stenen en boombast; ze kunnen extreme droogte en kou verdragen, kunnen hun water uit de lucht halen en hebben dan ook geen wortels nodig. De schimmel kan alleen sporen vormen als de alg leeft. Deze planten kunnen, wanneer ze tot homeopathisch middel worden bereid katalyserend werken op de zelfverwerkelijking van mensen die zich lenen voor symbionten, die zich als het ware voor anderen uitsloven en er niets voor terugkrijgen. Het zijn mensen die hard werken en zelf weinig nodig hebben. Weinig plek in de wereld. Met weinig genoeg nemen. In het lichamelijke bereik hebben ze snel een vol gevoel na het eten, en ze hebben slaapstoornissen, zoals een dienstbode of lijfeigene die bij nacht en ontij moet opdraven en daardoor nooit diep slaapt. Een van deze middelen, *Sticta pulmonaria*, is bekend voor een slijmbeursontsteking van de knie, zoals vroeger dienstmeiden die kregen die op hun knieën de vloer moesten schrobben. Iemand die in deze situatie verkeert, zou op het passende middel uit deze plantengroep kunnen reageren met een vermindering van de slaapstoornissen en het ondernemen van stappen om uit de symbiose weg te komen. Overigens zal iemand die zich in deze symbiotische relatie op zijn plaats voelt geen symptomen ontwikkelen. Het is ook geen waarde-oordeel een symbiotische relatie als zodanig te benoemen. Waar het om gaat is of er symptomen ontstaan en, wat niet minder belangrijk is, of er een hulpvraag is. Geen enkele therapie heeft het recht zich te bemoeien met iemand die geen hulpvraag heeft, ook al is hij of zij er in de visie van de therapie nog zo beroerd aan toe.

De planten uit de groep van de Caryophyllaceae hebben in hun homeopathische geneesmiddelbeeld de volgende kenmerken. Bezorgdheid, nervositeit, maken zich druk om details, wat er allemaal mis kan gaan. Ze kunnen er niet tegen problemen te zien op de TV, bv in soapseries. Ze maken zich vooral (te) druk over de familieleden, willen harmonie in de familie bewaren. Ze zijn volgzzaam naar autoriteiten toe. Het zijn warme, vriendelijke types.

Een plant uit deze familie is *Saponaria*, Zeepkruid. Kenmerken van dit middel zijn o.a. dat ze zorgen hebben om de kinderen, maar er niet voor kunnen gaan. Ze komen er niet toe ergens van te genieten omdat ze beheerst worden door de gedachte wat er mis kan gaan. Ze kunnen ook een storende angst hebben dat er iets mis zal gaan. Klinisch is een belangrijk symptoom zwangerschapsbraken, vooral bij vrouwen die de geur van zeep niet verdragen. Deze vrouwen hebben tevens de angst dat er iets met het kind mis is.

Leven is ritme, een mogelijke verklaring voor de similiawet

Hoe homeopathische middelen hun bewustzijns-katalyserende werking ontplooiën, weten we niet, maar we kunnen het wel inzichtelijk maken door onderstaande gedachtengang. Wanneer we de natuur, de kosmos nader bekijken, valt onmiddellijk op dat alles zich in ritmen ontwikkelt. Dag en nacht ontstaan door draaiing van de aarde om haar as. Zomer en winter ontstaan door de draaiing van de aarde om de zon. Onze twaalf maanden corresponderen met de 12 cycli van de maan om de aarde. Onze polsslag volgt het ritme van samentrekking en ontspanning van de hartspier. We ademen in en uit... in en uit...

Zo volgt de ene generatie op de andere...

Kun je je voorstellen dat zich in deze ritmisch geordende kosmos iets ontwikkelt dat er helemaal niet in past, iets dat indruist tegen de miljarden jaren oude structuur? Bijvoorbeeld een plant die zich niets aantrekt van dag en nacht en warmte en kou? Dat zou zoiets zijn als een handballer in een voetbalelftal. We kunnen er gerust van uitgaan, dat zoiets niet mogelijk is. Alles wat bestaat, past er precies in. Dat kan ook niet anders, omdat al het bestaande alleen maar volgens kosmische ordenende principes is kunnen ontstaan. Ook al kunnen we die niet doorzien, we kunnen ons al het bestaande niet voorstellen zonder een ordenend principe dat erachter schuil gaat.

Alles is als het ware in deze orde in-gegroeid. Mineralen- planten- en dierenrijk en de mensheid hebben daardoor een basisstructuur die gelijksoortig is. Jan Scholten noemt dat verschijnsel in zijn meest recente boek (*Secret Lantanides*) '*perfiniteit*': "Perfiniteit betekent dat vergelijkbare substanties ook vergelijkbare kwaliteiten hebben, de gelijkenis in het ene (uitdrukkings)veld werkt door (per-) in een ander veld. In de Homeopathie kan dit als volgt worden uitgedrukt 'vergelijkbare middelen zullen vergelijkbare geneesmiddelbeelden hebben'. Het is een principe dat men overal tekenkomt in de wetenschap, industrie en de natuur." Van uitingsvormen in een afgerond deel van de kosmos, bv de mineralenwereld of plantenwereld, kun je altijd een tegenhanger terugvinden in een ander afgerond deel van de kosmos, bv een mens of dier. Vergelijk dit met de projectie van je lichaam in je oor, waar de ooracupunctuur op berust, of met de projectie van je lichaam in je voetzool, waar de reflexologie op berust.

Homeopathie in dienst van de menselijke ontwikkeling

Veel mensen gaan er stilzwijgend van uit dat de evolutie is opgehouden toen Darwin zijn ontdekkingen over het ontstaan van de soorten wereldkundig heeft gemaakt. We zijn geneigd te denken dat evolutie iets is van

het verleden. Dat het áf is. De mens heeft zichzelf overmoedig de kroon op de schepping genoemd. Maar deze mens heeft nog te kampen met veel problemen en ziekten; de mensheid heeft nog een lange weg te gaan tot de perfectie.

Maar de kracht om te genezen wordt door de natuur zelf geleverd. Een wond heelt op wonderbaarlijke wijze 'vanzelf'. Het levende lichaam streeft naar heelheid en gezondheid. De volgende stap in de evolutie moet haast wel een mens met een edele geest zijn, die niet meer vatbaar is voor ziekten. Zolang het nog niet zo ver is, moeten we af en toe een handje helpen: **Wat de natuur onvoltooid laat, vervolmaakt de kunst.** luidt een oude alchemistenspreuk.

Homeopathie is een geneeskunst die gebruik maakt van het streven in de natuur naar volmaaktheid. Stoffen uit het geperfectioneerde mineralen-, planten- en dierenrijk worden gebruikt om in het zieke menselijk organisme de orde te herstellen op de corresponderende, de **gelijkende** plaats in de basisstructuur. Dat is de similiawet: het gelijkende dient ertoe het gelijkende te genezen. Of, zoals al sinds eeuwen wordt gezegd: Similia similibus curantur. De perfectie van mineralen-, planten- en dierenrijk wordt zo gebruikt als hulpmiddel ter genezing van de mens. In de oudheid kende Hippocrates (450 jaar v. Chr) dit gelijksoortigheidsbeginsel al evenals de geneeskunde-vernieuwer Paracelsus (1493-1541) in de renaissance.

Cyclische processen en therapeutisch inzicht

Kennis van de ritmen en de basisstructuur in afgeronde delen van de natuur, maken het mogelijk situaties in hun context te plaatsen en ze ook te zien aankomen. Stel je voor dat iemand uit een totaal andere wereld hier op aarde komt. Het wezen komt uit een wereld, waar ritmen niet bestaan. Er is daar geen dag en nacht, geen seizoenen, alles loopt er gewoon door in een oneindige opeenvolging van toevallige gebeurtenissen. Onze gast komt in het voorjaar hier op aarde en wij leggen hem uit, dat er spoedig aan al die groene sprietjes bloemetjes zullen verschijnen en dat dan in de tijd daarna daar vruchtjes aan verschijnen en dat die er dan na verloop van tijd afvallen en dat tenslotte die groene blaadjes verkleuren en afvallen. Dit wezen zal in de loop van de zomer en herfst van de ene verbazing in de andere vallen. En het zal er vast van overtuigd raken dat wij hier de toekomst kunnen voorspellen. Wijzelf weten wel beter: kennis van cyclische processen maakt het mogelijk ontwikkelingen te voorzien. Dat is iets anders dan voorspellen.

Met kennis van cyclische patronen kun je anderen helpen. In de homeopathie komen dit soort cyclische processen en leven-test-situaties tot uitdrukking in de materia medica, dat wil zeggen in de geneesmiddelbeelden, de beschrijving van situaties waar een middel harmoniserend kan werken. Kennis van de thema's in de homeopathische geneesmiddelbeelden geeft een krachtig gereedschap om mensen met medische en/of levensloopp Problemen weer op de rails te krijgen.

Handelen en behandelen

Het is van het grootste belang in te zien, dat een homeopathisch middel niet kan handelen. Handelen moet je als persoon altijd zelf doen. Homeopathische middelen kunnen je bewustzijn opklaren, waardoor je de situatie in je leven doorziet. Het mechanisme dat hierachter schuil gaat is, dat een homeopathisch middel de betekenis of de symbolische inhoud van een lichamelijke klacht als het ware kan omzetten in informatie die het bewustzijn kan interpreteren. Daardoor kan er helderheid ontstaan die tot handelen leidt dat voorheen niet mogelijk was. In een homeopathisch consult zoek ik in feite samen met mijn patiënt naar uitingsvormen op alle vier de niveaus van functionaliseren, lichamelijke en niet-lichamelijke signalen, die een patroon vormen dat overeenkomt met de situatie die om opheldering vraagt. De kunst daarbij is om het patroon te ontdekken dat schuil gaat in de combinatie van al die signalen en uitingsvormen van het organisme. In veel gevallen kun je deze situatie op het spoor komen doordat in de materia medica de lichamelijke symptomen en de thema's per middel aan elkaar gekoppeld zijn. Een lichamelijke symptoom kan je op het spoor brengen van een verholen thema. Een slijmbeursontsteking van de knie kan je op het idee brengen het thema symbiose van de korstmossen te onderzoeken. Deze beschrijving van de verbanden tussen uitingsvormen in het lichamelijke en immateriële bereik in patronen, is uniek voor de homeopathie. Op deze manier is de homeopathische behandeling er altijd op gericht de zelfwording en transformatie te steunen. Mijn therapiedoel is altijd de autonomie van mijn patiënten zo groot mogelijk te laten worden. Ik kan daarbij natuurlijk niet de verantwoordelijkheid voor iemands leven overnemen of beslissingen voor iemand anders nemen. Ik hoor geregeld van patiënten dat ze van therapeuten die ze geraadpleegd hebben directe adviezen krijgen in de trant van, ga toch bij je partner weg, of breek toch met je schoonmoeder of zoek toch een andere baan. Ik acht het onjuist dit soort beslissingen voor een ander te nemen. Ik kan door mijn analyse de koppeling tussen lichamelijke en niet-lichamelijke uitingsvormen in een patroon ordenen en door mijn middelkeuze bewustzijnsinhouden aan het licht brengen, die het handelende ik van mijn patiënt steunen bij transformatie en zelfwording. De hedendaagse homeopathie legt zich toe op het achterhalen van deze koppelingen tussen lichamelijke, zeg maar puur medische symptomen en de erbij horende thema's en symbolische betekenissen. Ik persoonlijk vind het een van de grootste mysteries van het leven, dat er kennelijk geen evolutie mogelijk is zonder ziekte. De vraag waarom mensen ziek worden is voor mij een metafysische vraag. De betekenis van de rol die ik daarin als arts met behulp van de homeopathische methode mag spelen is slechts vanuit een mystieke visie te beantwoorden.